LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS
TEISĖS DEPARTAMENTAS

IŠVADA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS LAUKINĖS AUGALIJOS ĮSTATYMO NR. VIII-1226 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

2019-09-23 Nr. XIIIP-3816

Vilnius

Įvertinę projekto atitiktį Konstitucijai, įstatymams, teisėkūros principams ir teisės technikos taisyklėms, teikiame šias pastabas:

1. Projekto nuostatomis naikinama šiuo metu galiojanti Laukinės augalijos įstatymo 12 straipsnio 1 dalies nuostata, nustatanti, kad „Privačiuose miškuose, esančiuose ne toliau kaip 100 m nuo jų savininkų sodybų, ir ne miško žemėje laukinės augalijos išteklius naudoti leidžiama tik gavus žemės, miško ar vandens telkinių savininkų, valdytojų ir naudotojų sutikimą ar leidimą". Projekto aiškinamajame rašte nurodoma , kad „Aplinkos ministerija neturi informacijos, kad ši įstatymo nuostata būtų vykdoma ir kyla abejonių dėl jos reikalingumo ir galimybės ją įgyvendinti – pvz., grybaujant ar renkant mėlynes nėra galimybės nustatyti, kada priartėjama arčiau negu 100 m nuo sodybos, ir neaišku, kur kreiptis ir rasti sodybos savininką. <...> Vietoje šios galiojančios nuostatos LAĮ projekto 7 straipsnyje nustatomi visi atvejai, kada naudojant laukinių augalų ir grybų išteklius reikalingas vandens telkinio, žemės savininko ar valdytojo sutikimas". Svarstytina, ar aiškinamajame rašte pateikti argumentai, kad nėra informacijos apie šios įstatymo nuostatos įgyvendinimą, yra pakankami naikinti minėtas įstatymo nuostatas. Be to, diskutuotina, ar toks siūlomas reguliavimas, kai privačiuose miškuose esančių sodybų teritorijoje galėtų be sodybos savininko sutikimo lankytis visi asmenys, kad ir su tikslu rinkti laukinius augalus ir grybus, atitinka Konstitucinio Teismo nutarimuose suformuotą nuosavybės neliečiamumo, nuosavybės teisių apsaugos ir teisės į privatų gyvenimą doktriną.

Konstitucijos 23 straipsnyje nustatyta, kad nuosavybė neliečiama, nuosavybės teises saugo įstatymas. Konstitucinis Teismas, aiškindamas Konstitucijos 23 straipsnio nuostatas, yra konstatavęs, kad nuosavybės teisė - viena pamatinių žmogaus teisių. Konstitucijos 23 straipsnyje įtvirtinti nuosavybės neliečiamumas ir apsauga inter alia reiškia, kad savininkas turi teisę su jam priklausančiu turtu atlikti bet kokius veiksmus, išskyrus uždraustuosius įstatymu, naudoti savo turtą ir lemti jo likimą bet kokiu būdu, kuriuo nepažeidžiamos kitų asmenų teisės ir laisvės (inter alia 2006 m. kovo 14 d., 2013

m. gruodžio 20 d. nutarimai). Įstatymai turi saugoti visų savininkų nuosavybės teises (inter alia 2003 m. rugsėjo 30 d., 2013 m. spalio 9 d. nutarimai). Savininkas turi teisę reikalauti, kad kiti asmenys nepažeistų jo nuosavybės teisių, o valstybė turi pareigą ginti ir saugoti nuosavybę nuo neteisėto kėsinimosi į ją (inter alia 2002 m. rugsėjo 19 d., 2011 m. sausio 6 d. nutarimai). Iš Konstitucijos 23 straipsnio įstatymų leidėjui kyla pareiga nuosavybės santykius reguliuoti taip, kad nuosavybės teisės būtų saugomos ir ginamos, kad būtų užtikrintas nuosavybės neliečiamumas (2005 m. rugpjūčio 23 d., 2008 m. spalio 30 d., 2016 m. birželio 7 d. nutarimai).

Pagal Konstituciją nuosavybės teisė nėra absoliuti, ji gali būti įstatymu ribojama *inter alia* dėl nuosavybės objekto pobūdžio, visuomenei būtino ir konstituciškai pagrįsto poreikio. Ribojant nuosavybės teisę, visais atvejais turi būti laikomasi šių sąlygų: ji gali būti ribojama tik remiantis įstatymu; apribojimai turi būti būtini demokratinėje visuomenėje siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves, Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, visuomenei būtinus konstituciškai svarbius tikslus; turi būti paisoma proporcingumo principo, pagal kurį įstatymuose numatytos priemonės turi atitikti siekiamus visuomenei būtinus ir konstituciškai pagrįstus tikslus (*inter alia* 2002 m. rugsėjo 19 d., 2013 m. gruodžio 20 d., 2016 m. birželio 7 d. nutarimai).

Atkreiptinas dėmesys, kad Miškų įstatymo 8 straipsnio 1 dalis nustato, kad „Fiziniai asmenys turi teisę laisvai lankytis miškuose <...>. Asmenys gali rinkti vaisius, vaistažoles ir vaistinę žaliavą, <...> riešutauti, uogauti ir grybauti“. Įgyvendinant šias įstatyme nustatytas asmenų teises, miško žemėje esančių sodybų savininkai negali statyti tvorų norėdami aptverti jiems nuosavybės teise priklausančių sodybų teritorijas. Atsižvelgiant į tai, svarstytina, ar leidimas be žemės savininko sutikimo asmenims grybauti ar uogauti privačios sodybos teritorijoje neleidžiant savininkams bent jau minimaliu atstumu apriboti šių asmenų lankymąsi aplink sodybas, nepažeidžia savininkų teisės į nuosavybės neliečiamybę, teisės į privatų gyvenimą.

Be to, aiškinamajame rašte nurodytas argumentas, kad „grybaujant ar renkant mėlynes nėra galimybės nustatyti, kada priartėjama arčiau negu 100 m nuo sodybos, ir neaišku, kur kreiptis ir rasti sodybos savininką“, kelia abejonių, nes 100 metrų ribos nustatymą, manytina, galima būtų išspręsti teisiniu reguliavimu įpareigojant savininką pastatyti informacinius ženklus. O argumentas, kad neaišku „kur kreiptis ir rasti sodybos savininką“ taip pat nėra įtikinamas, nes projekto 1 straipsniu keičiamo Laukinės augalijos įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje siūloma nustatyti, kad naudojant laukinių augalų ir grybų išteklius žemės savininko sutikimas reikalingas kertant krūmus ir medžius, pjaunant šakas, iškasant krūmų ir medžių sodinukus, leidžiant sulą, imant miško paklotę ir kitais atvejais. Tai reiškia, kad asmenys, norėdami tokiu būdu naudoti laukinių augalų išteklius, turės gauti žemės savininko sutikimą, nors identifikuoti miške kuri miško žemė yra valstybinė, o kuri privati, yra, manytina, taip pat sunkiai įgyvendinama ir gali sukelti tokių pačių „kur kreiptis ir rasti savininką“ problemų.

2. Projekto 1 straipsniu dėstomos Laukinės augalijos įstatymo naujos redakcijos (toliau - Nauja redakcija) 2 straipsnio 2 dalies sąvoka „Ekosisteminės paslaugos“ atitinka Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 3 straipsnio 6 punkto sąvoką „ekosistemų funkcijos“. Siūlytina Naujos redakcijos 2 straipsnio 2 dalį dėstyti taip „**Ekosisteminės paslaugos** – ši sąvoka atitinka Reglamento (ES) Nr. 1143/2013 3 straipsnio 6 punkte apibrėžtą sąvoką „ekosistemų funkcijos“.

3. Atsižvelgiant į tai, kad Naujos redakcijos 2 straipsnio 3 dalies sąvoka „Invazinė rūšis“ atitinka Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 3 straipsnio 2 punkto sąvoką „invazinės svetimos rūšys“, siūlytina Naujos redakcijos 2 straipsnio 3 dalį dėstyti taip „**Invazinė rūšis –** ši sąvoka atitinka Reglamento (ES) Nr. 1143/2013 3 straipsnio 2 punkte apibrėžtą sąvoką „invazinės svetimos rūšys“.

4. Naujos redakcijos 2 straipsnio 12 dalyje sąvoka „prekyba laukiniais augalais ir grybais“, be kita ko, apibrėžiama ir kaip „viešų vietų puošimas“. Nėra aišku, ar čia turimas mintyje viešų vietų puošimas būtent laukiniais augalais ir grybais, ar kas kita, todėl aptariamos nuostatos tekstas tikslintinas. Taip pat siekiant aiškumo siūlytina vietoje žodžių „tas šalis“ įrašyti žodžius „Europos Sąjungai nepriklausančias šalis“.

5. Atsižvelgiant į tai, kad Naujos redakcijos 2 straipsnio 13 dalies sąvoka „Svetimžemė augalų, grybų ar mikroorganizmų rūšis“ atitinka Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 3 straipsnio 1 punkto sąvoką „svetimos rūšys“, siūlytina Naujos redakcijos 2 straipsnio 13 dalį dėstyti taip „**Svetimžemė augalų, grybų ar mikroorganizmų rūšis –** ši sąvoka atitinka Reglamento (ES) Nr. 1143/2013 3 straipsnio 1 punkte apibrėžtą sąvoką „svetimos rūšys“.

6. Naujos redakcijos 2 straipsnio paskutinė dalis nesunumeruota. Įstatymo straipsnių dalys pradedamos rašyti iš naujos eilutės ir numeruojamos arabiškais skaitmenimis iš eilės. Atsižvelgiant į tai, Naujos redakcijos 2 straipsnio struktūrinių dalių numeracija tikslintina.

7. Atkreiptinas dėmesys, kad vadovaujantis Europos Sąjungos teisės aktų nuorodų pateikimo įstatymuose ir kituose teisės aktuose rekomendacijų, patvirtintų 2006 m. rugsėjo 25 d. Europos teisės departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus įsakymu Nr. 129KKK, 24.2. punktu, nereikia nurodyti tų Europos Sąjungos teisės akto pakeitimų ar papildymų, kurie nėra skirti Europos Sąjungos teisės aktų įgyvendinimui. Atsižvelgiant į tai, Naujos redakcijos 2 straipsnio nesunumeruota dalis tikslintina. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad vadovaujantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 (toliau – Rekomendacijų), 6.1. punktu, jei teisės akto pavadinimas, kuris prasideda žodžiais „Lietuvos Respublika“, minimas ne kartą, pirmą kartą parašius visą pavadinimą, toliau jis gali būti rašomas be žodžių „Lietuvos Respublika“. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos miškų įstatymo pavadinimas jau yra minimas Naujos redakcijos 1 straipsnio 3 dalyje, siūlytina Naujos redakcijos 2 straipsnio nesunumeruotoje dalyje, prieš žodžius „miškų įstatyme“, išbraukti žodžius „Lietuvos Respublikos“. Atitinkamai tikslintinos ir Naujos redakcijos 6 straipsnio 2 dalies nuostatos.

Analogiška pastaba teiktina ir dėl Naujos redakcijos 2 straipsnio nesunumeruotoje dalyje minimų Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų įstatymo, Lietuvos Respublikos želdynų įstatymo bei Lietuvos Respublikos augalų nacionalinių genetinių išteklių įstatymo pavadinimų. Taip pat Naujos redakcijos 2 straipsnio nesunumeruotoje dalyje nurodyti įstatymų pavadinimai dėstytini abėcėlės tvarka.

8. Naujos redakcijos 4 straipsnio 1 dalyje nurodoma, kad laukinių augalų ir grybų apsaugos ir jų išteklių naudojimo valstybinį valdymą pagal kompetenciją atlieka ir Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Atkreiptinas dėmesys, kad Naujos redakcijos 4 straipsnio nuostatos nereglamentuoja kokiais būdais ar priemonėmis Vyriausybė įgyvendina laukinių augalų ir grybų apsaugos ir jų išteklių naudojimo valstybinį valdymą, todėl, siekiant aiškumo Naujos redakcijos 4 straipsnis turėtų būti atitinkamai tikslinamas. Taip pat Naujos redakcijos 4 straipsnio 1 dalyje po institucijų „Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos ir jos įgaliotos“ institucijos trūksta skyrybos ženklo kablelio.

9. Vadovaujantis Rekomendacijų 6.1. punktu, Naujos redakcijos 4 straipsnio 2 dalyje prieš žodžius „Aplinkos ministerija“ brauktini žodžiai „Lietuvos Respublikos“, kadangi pilnas pavadinimas „Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija“ yra vartojamas Naujos redakcijos 4 straipsnio 1 dalyje. Atsižvelgiant į tai, šis trumpinys turėtų būti nuosekliai vartojamas ir kituose projekto nuostatose.

10. Naujos redakcijos 4 straipsnio 4 dalyje nurodytinas pilnas čia minimo įstatymo pavadinimas įrašant žodžius „Lietuvos Respublikos“.

11. Atsižvelgiant į tai, kad Naujos redakcijos 5 straipsnio pavadinime bei 5 straipsnio dėstomojoje dalyje yra vartojamas terminas „laukinių augalų ir grybų ir jų išteklių“, o kituose Naujos redakcijos 5 straipsnio punktuose vartojami skirtingi terminai „laukinių augalų ir grybų rūšys“, „laukiniai augalai ir grybai“, siūlytina Naujos redakcijos 5 straipsnyje vartojamus terminus suvienodinti.

12. Vadovaujantis Rekomendacijų 6.1. punktu Naujos redakcijos 5 straipsnio 1 punkte prieš žodžius „saugomų teritorijų įstatymas“ brauktini žodžiai „Lietuvos Respublikos“, kadangi Naujos redakcijos 2 straipsnio nesunumeruotoje dalyje yra vartojamas pilnas įstatymo „Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas“ pavadinimas. Atitinkamai tikslintinos ir Naujos redakcijos 6 straipsnio 2 dalies 1 punkto, 7 straipsnio 7 dalies ir 8 straipsnio 4 dalies nuostatos.

13. Atkreiptinas dėmesys, kad vadovaujantis Rekomendacijų 44 punktu asmenų teises ir pareigas nustatančias nuostatas siūlytina atskirti. Atsižvelgiant į tai, svarstytina, ar Naujos redakcijos 6 straipsnio nuostatos, reglamentuojančios laukinių augalų ir grybų išteklių naudotojų teises ir pareigas, neturėtų būti dėstomos atskirais straipsniais.

14. Naujos redakcijos 6 straipsnio 2 dalies 6 punkte žodis „ES“ keistinas žodžiais „Europos Sąjungos“.

15. Vadovaujantis Rekomendacijų 6.1. punktu, Naujos redakcijos 6 straipsnio 3 dalies 3 punkte prieš žodžius „Aplinkos ministerijos įgaliotai institucija“ brauktini žodžiai „Lietuvos Respublikos“,

kadangi pilnas pavadinimas „Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos įgaliota institucija“ yra vartojamas Naujos redakcijos 4 straipsnio 3 dalyje. Atsižvelgiant į tai, šis trumpinys turėtų būti nuosekliai vartojamas ir kitose projekto nuostatose.

16. Naujos redakcijos 6 straipsnio 3 dalies 7 punkte žodžiai „Sąjungai susirūpinimą keliančių invazinių rūšių sąrašą“ keistini žodžiais „Sąjungos sąrašą“, atsižvelgiant į trumpinį, įvestą Naujos redakcijos 6 straipsnio 2 dalies 4 punkte.

17. Nėra aiškus Naujos redakcijos 7 straipsnio 2 dalies nuostatų įgyvendinimas ypač miško žemėje, t.y., neaišku, kaip asmuo miške identifikuotų kuris miškas yra valstybinis, o kuris privatus, norėdamas miške, pavyzdžiui, leisti sulą (valstybiniuose miškuose šiam miško išteklių naudojimui savininko sutikimo nereikia), kokiu būdu jis rastų miško žemės savininką ir pan.

18. Naujos redakcijos 8 straipsnio 1 dalyje nėra aiškus joje vartojamos sąvokos „naminius gyvūnus“ turinys. Atkreiptinas dėmesys, kad Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatyme yra apibrėžtos sąvokos „gyvūnas augintinis“ ir „ūkinis gyvūnas“, todėl šias projekto nuostatas reikėtų suderinti su minėtame įstatyme apibrėžtomis sąvokomis.

Analogiško turinio pastaba taikytina ir Naujos redakcijos 10 straipsnio 3 dalies 1 punkto ir 23 dalies nuostatoms.

19. Naujos redakcijos 9 straipsnio 1 dalies nuostata „Invazinių rūšių plitimo prevencijos ir valdymo priemonėms nustatyti Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija tvirtina Invazinių rūšių kontrolės tarybos sudėtį ir jos nuostatus“ turėtų būti perkelta prie Naujos redakcijos 4 straipsnio 2 dalyje išdėstytų šio įstatymo reguliavimo srityje Aplinkos ministerijos funkcijų tuo papildant šiame projekto 4 straipsnio 2 dalyje nustatytą baigtinį jų sąrašą.

20. Atkreiptinas dėmesys, kad 2019 m. birželio 10 d. Seime yra registruoti įstatymų projektai (reg. Nr. XIIIP-3540 - XIIIP-3554), kuriais siūloma Valstybinę augalininkystės tarnybą prie Žemės ūkio ministerijos reorganizuoti skaidymo būdu išdalijant jos teises ir pareigas kitoms institucijoms. Šių įstatymų įsigaliojimo data numatoma 2020 m. sausio 1 d. Jei šie įstatymų projektai būtų priimti, atitinkamai reikėtų tikslinti Naujos redakcijos 9 straipsnio 2 dalies nuostatas išbraukiant iš jų Valstybinę augalininkystės tarnybą prie Žemės ūkio ministerijos.

21. Naujos redakcijos 10 ir 11 straipsniai neatitinka Rekomendacijų teisės akto turinio dėstymui. Siūlytina 10 ir 11 straipsnių nuostatas išskirti į atskirus straipsnius pagal santykių reguliavimo sritį, pavyzdžiui, tokių, kaip leidimų išdavimo procedūros, leidimo turėtojo pareigos ir kt. Teisės akto pavadinimas turi glaustai atspindėti teisės akto reguliavimo dalyką, straipsnio turinys turi būti dėstomas glaustai, logiškai ir aiškiai, tuo tarpu 10 ir 11 straipsnių pavadinimai susideda iš 4 sakinių, o atskirų dalių tekstas persipynęs.

22. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Naujos redakcijos 10 straipsnio 2 dalyje vartojamas terminas „leidimas reintrodukuoti“, taip pat kituose 10 straipsnio nuostatose yra vartojamas terminas „leidimo“.

Atsižvelgiant į tai, kad Naujos redakcijos 10 straipsnio 1 dalyje yra įvedamas trumpinys „Leidimas introdukuoti/reintrodukuoti“, siūlytina Naujos redakcijos 10 straipsnio 2 dalyje bei kitose Naujos redakcijos 10 straipsnio nuostatose nuosekliai vartoti „Leidimas introdukuoti/reintrodukuoti“ trumpinį.

23. Manytina, kad Naujos redakcijos 10 straipsnio 3 dalies nuostatas logiška būtų išdėstyti taip: „Sprendimas nepritarti rūšies introdukcijai/reintrodukcijai ir leidimas introdukuoti/reintrodukuoti neišduodamas:“.

24. Naujos redakcijos 10 straipsnio 5 dalies nuostatos, kurioje nurodoma kokia informacija turi būti pateikiama rūšies introdukcijos/reintrodukcijos projekte dėstytinos atskirais punktais.

25. Naujos redakcijos 10 straipsnio 7 dalyje po žodžio „reikalavimus“ įrašytinas žodis „rūšies“.

26. Naujos redakcijos 10 straipsnio 4 ir 8 dalies nuostatos dėl Aplinkos ministerijos įgaliotos institucijos sprendimų priėmimo terminų pasikartojančios.

27. Naujos redakcijos 10 straipsnio 9 dalyje po žodžio „gavimo“ įrašytinas žodis „dienos“.

28. Iš Naujos redakcijos 10 straipsnio 10 dalies nuostatos nėra aišku, kam yra išduodamas leidimas introdukuoti/reinstrodukuoti ar pateikiamas atsakymas dėl leidimo neišdavimo, Atsižvelgiant į tai, Naujos redakcijos 10 straipsnio 10 dalis tikslintina.

29. Naujos redakcijos 10 straipsnio 11 dalyje tikslintina, nes nėra aišku, apie kokias dienas čia kalbama įvardijant termino sprendimui priimti pratęsimą „30 dienų“ – kalendorines ar darbo, nes Naujoje redakcijoje nurodomi terminai apibrėžiami ir kalendorinėmis, ir darbo dienomis.

30. Naujos redakcijos 10 straipsnio 12 dalies 1 punkte vartojami terminai „dokumentai ir (ar) informacija“ ir „dokumentai, duomenys ir informacija“ turi būti suvienodinti, nes akivaizdžiai turimi mintyje tapatūs objektai.

31. Naujos redakcijos 10 straipsnio 15 dalyje yra nurodoma, kad „Aplinkos ministerijos įgaliota institucija įspėja leidimo turėtoją“. Atkreiptinas dėmesys, kad iš projekto nuostatų nėra aiškus terminas, per kurį leidimo turėtojas yra įspėjamas ar dėl ko šis įspėjimas teikiamas leidimo turėtojui. Atsižvelgiant į tai bei siekiant aiškumo, siūlytina Naujos redakcijos 10 straipsnio 15 dalį tikslinti.

32. Naujos redakcijos 10 straipsnio 15 dalyje dėstoma nuostata, pagal kurią „<...> Aplinkos ministerijos įgaliota institucija įspėja leidimo turėtoją ir šiems pažeidimams pašalinti nustato ne ilgesnį kaip 10 kalendorinių dienų terminą, kuris leidimo turėtojo prašymu gali būti pratęstas 15 kalendorinių dienų vieną kartą <…>” vertintina kaip stokojanti teisinio aiškumo, nes nėra aišku, ar siūloma nustatyti, kad maksimalus terminas pažeidimams pašalinti būtų 15 kalendorinių dienų (įskaitant pratęsimą) ar 25 kalendorinės dienos, todėl projekto tekstas tikslintinas. Atitinkamai reikėtų koreguoti 11 straipsnio 17 dalies nuostatas.

33. Straipsnio struktūrinės dalys numeruojamos arabiškais skaitmenimis iš eilės, todėl reikėtų sunumeruoti po 10 straipsnio 15 dalimi esančią dalį be numerio.

34. Naujos redakcijos 10 straipsnio nenumeruotoje dalyje nurodoma, kad „Gavusi šio straipsnio 13 dalies 3 punkte nurodytą informaciją, Aplinkos ministerijos įgaliota institucija ne vėliau kaip per 2 darbo dienas įspėja leidimo turėtoją apie tokios informacijos gavimą", tačiau šio įspėjimo pasekmės nenurodomos.

35. Naujos redakcijos 10 straipsnio 20 dalis tikslintina kalbiniu požiūriu. Analogiška pastaba teiktina dėl Naujos redakcijos 11 straipsnio 21 dalies.

36. Naujos redakcijos 10 straipsnio 21 dalyje siūloma nustatyti, kad „Leidimas indrodukuoti/reintrodukuoti pakeičiamas <…> kai *pasikeičia fizinis asmuo*". Neaišku, kas turima mintyje, nurodant fizinio asmens pasikeitimą - tai, kad pasikeičia fizinio asmens duomenys ar kas kita, todėl aptariama nuostata tikslintina. Analogiško turinio pastaba taikytina ir Naujos redakcijos 11 straipsnio 23 dalies nuostatoms.

37. Diskutuotinas Naujos redakcijos 11 straipsnio 2 dalyje nustatytos kaltės formos „tyčios" įtvirtinimas nuostatoje „Invazines rūšis draudžiama tyčia platinti, introdukuoti, reintrodukuoti, perkelti ir įkurdinti aplinkoje" Administracinių nusižengimų kodekso 284 straipsnio 8 dalies, nustatančios atsakomybę už svetimžemių rūšių augalų įkurdinimą gamtoje pažeidžiant nustatytą tvarką, nenurodama kaltės forma. Jeigu norima pabrėžti pažeidimo pavojingumą, svarstytina, ar nereikėtų papildyti Administracinių nusižengimų kodekso nuostatų už tyčinį invazinių rūšių platinimą, introdukavimą, reintrodukavimą, perkėlimą ir įkurdinimą aplinkoje nustatant atitinkamą baudos dydį.

38. Naujos redakcijos 11 straipsnio 5 dalyje vartojama formuluotė „Sąjungos invazinių rūšių sąrašas" nėra aiški, nes neaišku, ar čia turimas mintyje „Sąjungos sąrašas", ar koks kitas sąrašas. Tuo atveju, jei tai nėra „Sąjungos sąrašas", siūlytina prieš žodžius „Sąjungos invazinių rūšių sąrašą" įrašyti žodį „Europos".

39. Naujos redakcijos 11 straipsnio 6 dalies 1 punkte yra įvedamas trumpinys „Leidimas naudoti invazines rūšis moksliniams tyrimams, *ex-situ* išsaugojimui arba naudoti invazines rūšis medicinos tikslais, kai to reikia siekiant daryti pažangą žmonių sveikatos srityje". Svarstytina, ar šio trumpinio nereikėtų atsisakyti ar jo tikslinti, kadangi šis trumpinys visiškai atitinka leidimo pavadinimą, t. y. „Leidimas naudoti invazines rūšis moksliniams tyrimams, *ex-situ* išsaugojimui arba naudoti invazines rūšis medicinos tikslais, kai to reikia siekiant daryti pažangą žmonių sveikatos srityje".

40. Naujos redakcijos 11 straipsnio 6 dalies 2 punkte yra įvedamas trumpinys „Leidimas naudoti invazines rūšis tikslais, susijusiais su įtikinamais visuomenės interesais, įskaitant socialinio ar ekonominio pobūdžio interesus". Svarstytina, ar šio trumpinio nereikėtų atsisakyti ar jo tikslinti, kadangi šis trumpinys visiškai atitinka leidimo pavadinimą, t. y. „Leidimas naudoti invazines rūšis tikslais, susijusiais su įtikinamais visuomenės interesais, įskaitant socialinio ar ekonominio pobūdžio interesus".

41. Naujos redakcijos 11 straipsnio 7 dalyje vartojamas terminas „leidimo", atsižvelgiant į tai, kad Naujos redakcijos 11 straipsnio 6 dalyje yra įvedamas trumpinys „Leidimas naudoti invazines

rūšis“, siūlytina Naujos redakcijos 11 straipsnio 7 dalyje bei kitose Naujos redakcijos 11 straipsnio nuostatose nuosekliai vartoti „Leidimas naudoti invazines rūšis“ trumpinį.

42. Vadovaujantis Rekomendacijų 6.1. punktu, Naujos redakcijos 11 straipsnio 9 dalyje prieš žodžius „Vyriausybės įgaliotai institucija“ brauktini žodžiai „Lietuvos Respublikos“, kadangi pilnas pavadinimas „Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota institucija“ yra vartojamas Naujos redakcijos 11 straipsnio 8 dalyje.

43. Vadovaujantis Rekomendacijų 6.1. punktu, Naujos redakcijos 11 straipsnio 9 dalyje prieš žodžius „žemės ūkio ministerijai“ brauktini žodžiai „Lietuvos Respublikos“, kadangi pilnas pavadinimas „Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija“ yra vartojamas Naujos redakcijos 9 straipsnio 2 dalyje.

44. Naujos redakcijos 11 straipsnio 11 dalyje nustatyta, kad leidimas prašytojui išduodamas arba atsisakymas išduoti leidimą leidimo prašytojui pateikiamas per 30 kalendorinių dienų nuo prašymo gavimo dienos. Tačiau šio straipsnio 12 dalies leidimų išdavimo procesinės taisyklės nustato, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota institucija, gavusi visus reikalingus dokumentus ar informaciją <...>, ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų nuo prašymo gavimo dienos išnagrinėja prašymą ir pateikia paraišką Europos Komisijai arba pateikia leidimo prašytojui neigiamą atsakymą dėl paraiškos Europos Komisijai neteikimo. Gavusi pranešimą iš Europos Komisijos, Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota institucija išduoda leidimą arba leidimo prašytojui pateikia atsisakymą išduoti leidimą per 10 kalendorinių dienų nuo Europos Komisijos pranešimo gavimo dienos. Įstatymo nuostatose nepaaiškinta, per kiek laiko Europos Komisija pateikia savo pranešimą. Akivaizdu, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotai institucijai nustatytas leidimui išduoti/neišduoti terminas 30 kalendorinių dienų nuo leidimo prašymo gavimo dienos yra neatitinkantis realybės.

45. Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Naujos redakcijos 11 straipsnio 12 dalį Vyriausybės įgaliota institucija turi gauti pranešimą iš Europos Komisijos dėl leidimo suteikimo, o pagal 11 straipsnio 22 dalį – Europos Komisijos leidimą.

46. Naujos redakcijos 11 straipsnio 12 dalyje yra numatoma, kad „Gavusi pranešimą iš Europos Komisijos, Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota institucija išduoda leidimą arba leidimo prašytojui pateikia atsakymą išduoti leidimą per 10 kalendorinių dienų nuo Europos Komisijos pranešimo gavimo dienos”. Iš pateiktos nuostatos nėra aišku, kokiais atvejais, kuo remiantis ir dėl kokių priežasčių leidimas išduodamas asmeniui iš karto, o kokiais atvejais leidimas išduodamas tik per 10 kalendorinių dienų nuo Europos Komisijos pranešimo gavimo dienos. Atsižvelgiant į tai bei siekiant aiškumo, siūlytiną Naujos redakcijos 11 straipsnio 12 dalį tikslinti.

47. Siekiant aiškumo Naujos redakcijos 11 straipsnio 14 dalyje po žodžių „prašytojui atsakymą dėl prašymo leidimui gauti nagrinėjimo” siūlytina įrašyti žodžius „termino pratęsimo“. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Naujos redakcijos 11 straipsnio 14 dalies antrame sakinyje pateiktas nepilnas,

leidimo naudoti invazines rūšis moksliniams tyrimams, *ex-situ* išsaugojimui arba naudoti invazines rūšis medicinos tikslais, kai to reikia siekiant daryti pažangą žmonių sveikatos srityje, pavadinimas.

48. Naujos redakcijos 11 straipsnio 17 dalyje yra nurodoma, kad „Vyriausybės įgaliota institucija įspėja leidimo turėtoją“. Atkreiptinas dėmesys, kad iš projekto nuostatų nėra aiškus terminas, per kurį leidimo turėtojas yra įspėjamas ar dėl ko šis įspėjimas teikiamas leidimo turėtojui. Atsižvelgiant į tai bei siekiant aiškumo, siūlytina Naujos redakcijos 11 straipsnio 17 dalį tikslinti. Taip pat svarstytina ar nereikėtų Naujos redakcijos 11 straipsnio 17 dalies trečią sakinį papildyti nuostata, kad leidimo turėtojas ne tik turi užtikrinti, kad invazinės rūšys nesidaugintų, bet kad ir jos neplistų aplinkoje.

49. Naujos redakcijos 11 straipsnio 18 dalis tikslintina pateikiant nuorodą į konkretų 16 dalies punktą, kadangi 16 dalies nuostatos išdėstytos 4 punktuose.

50. Naujos redakcijos 11 straipsnio 20 dalies 3 punkto nuostatos dėstymą siūlytina suvienodinti su Naujos redakcijos 10 straipsnio 18 dalies 3 punktu.

51. Naujos redakcijos 11 straipsnio 21 dalyje prieš žodį „informuoja“ įrašytinas žodis „dienos“.

52. Naujos redakcijos 11 straipsnio 22 dalyje paminėta Europos Komisijos išduoto leidimo galiojimo trukmė, tačiau nei Naujos redakcijos 11 straipsnio 12 dalyje, reglamentuojančioje, kad Vyriausybės įgaliota institucija turi gauti pranešimą iš Europos Komisijos dėl leidimo suteikimo, nei 11 straipsnio 22 dalyje kalbant apie Europos Komisijos leidimą, niekur nenurodoma, kad toks leidimas yra terminuotas.

53. Nėra aišku, kodėl Naujos redakcijos 11 straipsnio 23 dalyje leidimo pakeitimas reglamentuojamas tik leidimams naudoti invazines rūšis moksliniams tyrimams, ex-situ išsaugojimui arba naudoti invazines rūšis medicinos tikslais, kai to reikia siekiant daryti pažangą žmonių sveikatos srityje. Manytina, kad leidimų pakeitimas pasikeitus juridinio asmens pavadinimui ir/ar adresui arba kai pasikeičia fizinis asmuo, naudojantis invazines rūšis, ir nesikeičiant kitoms leidimo sąlygoms turi būti reglamentuotas visiems leidimams naudoti invazines rūšis.

54. Naujos redakcijos 24 straipsnio 24 dalyje išdėstyta norma turi būti ne prie leidimų išdavimo tvarkos. Be to, nenustačius atsakomybės už skubų 24 dalyje nustatytų invazinių rūšių nesunaikinimą arba neskubų sunaikinimą, ši nuostata liks tik deklaratyvaus pobūdžio. Taip pat svarstytina, ar šioje dalyje nereikėtų apibrėžti termino, per kurį paplitusios aplinkoje invazinės rūšys turi būti sunaikintos.

55. Atsižvelgiant į tai, kad pagal Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos įstatymo 2 straipsnio 2 dalį savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos lėšos kaupiamos atskiroje savivaldybės biudžeto sąskaitoje, šios programos finansavimo pajamos ir išlaidos planuojamos savivaldybių biudžete, svarstytina, ar nereikėtų tikslinti Naujos redakcijos 12 straipsnio nuostatų nustatant, kad šiose projekto nuostatose minimos priemonės finansuojamos ir iš savivaldybių biudžetų lėšų.

Be to šiose projekto nuostatose prieš žodžius „savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo įstatymo“ brauktini žodžiai „Lietuvos Respublikos“.

56. Atsižvelgiant į tai, kad teisės normos turinys turi būti aiškus ir nedviprasmiškas, reikėtų įvardinti konkretų subjektą Naujos redakcijos 13 straipsnio 1 dalyje, atsakingą už duomenų apie laukinius augalus ir grybus kaupimo ir tvarkymo organizavimą.

Be to, Naujos redakcijos 13 straipsnio nuostatos nėra aiškios santykyje su Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo nuostatomis, nes nėra aišku kur - informacinėje sistemoje ar registre, būtų kaupiami ir tvarkomi duomenys apie laukinius augalus ir grybus. Taip pat nėra aišku, ar invazinių rūšių informacinė sistema būtų atskira sistema, kurioje būtų kaupiami tik invazinių rūšių stebėsenos ir kiti jų paplitimo duomenys, ar ji būtų sudedamoji dalis informacinės sistemos, kurioje kaupiami visi duomenys, susiję su laukiniais augalais ir grybais.

57. Naujos redakcijos 13 straipsnio 3 dalyje nustatoma, kad invazinių rūšių stebėsenos ir kiti jų paplitimo duomenys registruojami invazinių rūšių informacinėje sistemoje. Atkreiptinas dėmesys, kad valstybės informacinių sistemų steigimas reglamentuotas Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatyme. Pagal minėto įstatymo 30 straipsnio 2 dalį, steigdama valstybės informacinę sistemą, institucija rengia valstybės informacinės sistemos nuostatų ir valstybės informacinės sistemos duomenų saugos nuostatų projektus, kurie yra rengiami, derinami ir tvirtinami Vyriausybės nustatyta tvarka. Valstybės informacinė sistema laikoma įsteigta nuo valstybės informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, manytina, kad reikėtų papildyti Naujos redakcijos 13 straipsnio 3 dalies nuostatas nurodant konkrečią instituciją, kuri bus atsakinga už minėtų invazinių rūšių informacinės sistemos kūrimą. Manytina, kad tai bus Aplinkos ministerija, todėl reikėtų papildyti Naujos redakcijos 4 straipsnio 2 dalies nuostatas, įtvirtinant Aplinkos ministerijai funkciją patvirtinti Invazinių rūšių informacinės sistemos nuostatus.

58. Naujos redakcijos 15 straipsnyje vartojami skirtingi terminai: „mokslo tiriamieji darbai“ (straipsnio pavadinimas ir 2 dalis), „moksliniai tyrimai“ (2 dalis ir kitos projekto nuostatos). Siekiant aiškumo, reikėtų suvienodinti terminų vartojimą.

59. Siekiant suvienodinti įstatyme vartojamas formuluotes, Naujos redakcijos tekstas tikslintinas, nes vienose nuostatose vartojama formuluotė „žmonių sveikatai“, kitose – „visuomenės sveikatai“.

60. Vadovaujantis Rekomendacijomis, įstatymo baigiamosiose nuostatose turi būti nustatyta atsakomybė už įstatymo pažeidimus, jo įsigaliojimo ir taikymo tvarka. Tuo tarpu Naujos redakcijos 18 straipsnis reglamentuoja laukinių augalų ir grybų apsaugos ir naudojimo valstybinę kontrolę. Manytina, kad valstybinė kontrolė turėtų būti reglamentuota prie Naujos redakcijos 4 straipsnio nuostatų, reglamentuojančių laukinių augalų ir grybų apsaugos ir jų išteklių naudojimo valstybinį valdymą bei institucijų kompetencijas arba atskirame įstatymo skirsnyje.

61. Naujos redakcijos 17 straipsnio dalies nuostatos „asmenys, padarę žalą laukinių augalų ir grybų naudotojams“ nėra aiškios tuo aspektu, kad neaišku, ar šio įstatymo reguliavimo dalyku yra padarytos žalos asmenims atlyginimas, o ne jų turtui ar pan.

62. Atkreiptinas dėmesys, kad vienose Naujos redakcijos nuostatose yra vartojama formuluotė „mokslo ir *(ar)* studijų institucijos“ (pavyzdžiui, Naujos redakcijos 18 straipsnio 3 dalyje ir kt.), o kitose „mokslo ir studijų institucijos“ (pavyzdžiui, Naujos redakcijos 9 straipsnio 2 dalyje ir kt.) Atkreiptinas dėmesys, kad Mokslo ir studijų įstatyme yra apibrėžtas sąvokos „mokslo ir studijų institucija“ turinys. Atsižvelgiant į tai, reikėtų suvienodinti šių formuluočių vartojimą visame Naujos redakcijos tekste.

63. Atsižvelgiant į Naujos redakcijos 18 straipsnio 1 dalies turinį, tikslintinas Naujos redakcijos 18 straipsnio pavadinimas, po žodžio „ir“ įrašant „žodžius „jų išteklių“.

64. Naujos redakcijos 18 straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti, kad laukinių augalų ir grybų apsaugos ir jų išteklių naudojimo valstybinę kontrolę vykdo *Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos įgaliotos institucijos* (vartojama daugiskaita). Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo 6 straipsnio nuostatas aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę, kuri savo turiniu apima ir laukinių augalų ir grybų apsaugos ir jų išteklių naudojimo valstybinę kontrolę, Lietuvos Respublikoje vykdo biudžetinė įstaiga Aplinkos apsaugos departamentas. Taigi, iš projekto nuostatų nėra aišku, kiek subjektų (viena ar kelios Aplinkos ministerijos įgaliotos institucijos) vykdytų laukinių augalų ir grybų apsaugos ir jų išteklių naudojimo valstybinę kontrolę. Be to, svarstytina, ar atsižvelgiant į Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo nuostatas ir siekiant aiškumo bei įstatymų nuostatų suderinamumo, projekto nuostatose nereikėtų įvardinti konkrečios laukinių augalų ir grybų apsaugos ir jų išteklių naudojimo valstybinę kontrolę vykdančios institucijos - Aplinkos apsaugos departamento.

65. Projekto 2 straipsnio 2 dalyje vietoj žodžio „ministerija“ įrašytinas žodis „ministras“, o prieš žodžius „įgyvendinamuosius teisės aktus“ įrašyti žodžiai „šio įstatymo“.

Departamento direktorius Andrius Kabišaitis

N. Azguridienė, tel. (8 5) 239 6546, el. p. neringa.azguridiene@lrs.lt
R. Bielskė, tel. (8 5) 239 6545, el. p. rasa.bielske@lrs.lt
M. Griščenko, tel. (8 5) 239 6552, el. p. mantas.griscenko@lrs.lt